

A nótás csikós számadó.

Az elmúlt hetekben találkoztam az öreg csikósgazdával, Kardos Jánossal. Régi ember, csaknem félszázadot töltött el mint számadó a hajdúböszörményi Pród pusztán. Mindig becsülettel szolgált. Szerette a pusztát, szerette a lovat, a szép asszonyt; soha hibába nem esett, „ezért nagy becsülete van a böszörményi gazdák előtt. Most már nem számadó. Nem bírja már a munkát, az „üdő“-t; kicsiny vagyonkájában él. Nem pihen“. Lovakat gyógyít, herél és különösen lófogat szed. Magát „lúfogszedő“-nek nevezi.

Ha a lónak a koronás foga a zápfogra nő és nem tudja elhányni, nem eszik, fáj neki; kezd a ló soványodni. Ilyenkor viszik Kardos Jánoshoz. Ő a fogójával lecsípi a koronát a fogról, a fogó véső alakú nyelvvel kiüti a farkas fogat és a ló vígan eszik. Nagy forgalma van az öreg „rendelőjének“:

Az öreg, mint amolyan virtuosus pásztor ember, ma is megissza a jó bort. Nehány pohár bor felvidítja lelkét, szeme előtt elvonul a jó, a vidám, szép mult és gyenge hangjával nótába kezd:

Nagy Poródnak van egyenes úttya . . .
De sok fáraacságom maratt rajta.
En a fáraacságomat nem bánom,
Csak a régi szeretóm sajnálom!

Vagy a másik betyár nótát ugyanarra a dallamra:

Komiszáros miféle fán terem?! —
A' se tudom, csak nevét esmerem.
Fújjik meg a szemítül egy varnyú . . .
Nem sült én rám csak egy veres bornyú.

De a régi szerelem emléke is felsír az öreg nótájában:

Hüvös nótát füttyörísznek a szelek . . .
Lelkem, testem maj' megveszi a hideg.
Csaplárosné eressen be hozzája . . .
Felmelegít kökin szeme ságára.

Az öreg már bent is van és kacsint egyet:

Kocsmárosné de meleg a kebele! . . .
Engedgye meg hadd fekügyyek melleje.
Úgy is kemény ágyam vót az íccaka,
Messzi lakok, nem írek én ma haza.

Majd vígabba kezd. Ezt meg ő költötte fiatal korában:

Nagy-Poródnak vagy egy tava,
Azt a Szóke körülfojja.
Abba' fürdik vagy két dáma:
Csikósgazdát odavárja.

A csikós mikor oda ír,
A hátassát lenyergeli.
Kipányvázza a hátassát . . .
Úgy öleli a két dámát.

„Így vót az uram, de rígen vót, akkor még a legin' fíjatalabb vót!“
— mondja búsan.

Újra eszébe jut a régi jó világ, elkezdí halkán:

Fekete szemöldöke ragyogása . . .
Kökín' szeme sűrű kacintása.
Nem választ el túled' egyébb az halálnál;
Mer' a szívem nem tanál nyugvóhelyet másnál.

Vessél ágyat nékem falevélbül.
Ráfekszek én arra csak magam egyedül.
Gyenge testem nyárfalevél párnán nyugszík.
Az én szívem csak terüllad gondolkozik.

Ezt is maga csinálta. Kérem, hogy még egyszer dalolja el. Ó mély érzéssel dalolja, én dúdoló, a fonográf közben jár és felvési az öreg Kardos nótáját.

Ecsedi István.

KÖNYVISMERTETÉSEK. FOLYÓIRATSZEMLE.

Böszörményi Jenő: Magyar ég alatt. Elbeszélések. Szentés, 1929. 8° 125 l.
— Mi itt nem a kitünö novellairóval foglalkozunk, hanem a néplélektani gyűjtővel. Böszörményi Jenő ugyanis alapjában véve, eredetileg néplélektani gyűjtő, amint ezt ő maga kereken megmondja folyóiratunk ez évi folyamának 160 sk. 11-n közölt tanulmánya bevezető soráiban. Ő nem azért fogott neki a népi esetek feljegyzésének, hogy novellatárgyakat szedjen össze, hanem egyszerűen azért, mert megragadták ezek az esetek, szerette ezeket a köznapi és mégis oly csodálatos embereket, megérezte, hogy itt olyan dolgokról van szó, melyeket nem szabad veszendőbe hagyni. A novellairó csak később született meg, amikor a formát kereste, melyben megfigyeléseit közreadja.

E kötet tizenhat elbeszélése közül is nyolc biztos és hozzáértő szemmel felvett rajz az alföldi magyar, a szentesi parasztember lelkivilágáról. Elöttünk gondolkoznak, tesznek, beszélnek, élík életüket ezek az emberek nyersen kitépve az életből, teljes objektivitással élénk állítva. Az aztán nem tartozik ráink, hanem az irodalmi kritikára, hogy Böszörményi Jenő a történetet, melynek fonalán elébe kerültek figurái, novellává „kerékíti ki“. Ránk az anyag maga tartozik, és a mi szempontunkból nagy szerencsének mondhatjuk azt a ritka írói tulajdonságot, mely Böszörményiben megvan, azt, hogy objektív: nem akar alakjaival semmit önmagából kifejezni, csak őket magukat megmutatni.